

Protocol sociale veiligheid en grensoverschrijdend gedrag

mei '22

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Kanjertraining	4
1. We willen te vertrouwen zijn	4
2. Wij, leerkrachten en ouders dragen samen veiligheid uit	4
3. We geven het goede voorbeeld	4
Inhoud Kanjertraining	5
Smileyposter	7
Afsprakenposter	8
Motor en Benzine: alles wat aandacht krijgt, groeit	8
Wat doen we als het mis gaat en hoe handelen we dan?	9
Gedoe hoort erbij en is leerzaam	9
Hoe leren we kinderen om te gaan met gedoe?	9
Fase 1 : kind heeft last van een ander: Vuistregel van de Kanjertraining: Jij zit in een klas met kinderen die te vertrouwen willen zijn. We leren kinderen om rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en te vragen of de ander wil stoppen.	10
Fase 2 : het storende gedrag blijft doorgaan, maar de leerling lost het op:	10
Fase 3 : het storende gedrag blijft doorgaan, hulp van volwassene is nodig:	10
Iemand wordt structureel lastiggevalen vanuit een machtspositie: pesten	11
Definitie pesten	11
Bij pesten zijn er diverse rollen: het kind dat pest, het kind dat gepest wordt, buitenstaanders (klasgenoten), volwassenen (leerkrachten en ouders).	11
Betrekt de context.	11
Wij (team en ouders) letten op de manier waarop we dit doen. Onze leidraad:	12
De rol van leerkrachten, ouders en directie bij grensoverschrijdend gedrag	13
Veiligheid staat voorop	13
Grenzen	13
Grenzen in gedrag	13
Grenzen in taalgebruik	13
Beloningen en consequenties	13
We doen het samen	14

Inleiding

Op Het Spectrum willen wij onze kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden. Ons doel is dat leerlingen zich veilig voelen op school. Daarbij gaan wij uit van onze kernwaarden: plezier, vertrouwen en kwaliteit.

Plezier

Ik geniet en zit goed in mijn vel.

- Plezier is essentieel om te leren.
- Iedereen is welkom.
- We gaan met plezier naar school.

Vertrouwen

Ik heb vertrouwen in mijzelf en ben betrouwbaar voor een ander.

- Vertrouwen is nodig om te kunnen samenwerken en om te kunnen leren.

Kwaliteit

Wij werken doelgericht.

- Plezier en vertrouwen zijn de basis om tot kwaliteit te komen.
- We blijven focussen op ontwikkeling.

Kanjertraining

Op onze school hanteren wij de Kanjertraining als methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. De visie en levenshouding van de Kanjertraining vormen het uitgangspunt van ons veiligheidsbeleid. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en kinderen zorgen voor een veilige school.

1. We willen te vertrouwen zijn

De meeste mensen willen te vertrouwen zijn. Op die manier willen we gezien, gehoord en begrepen worden. We gaan daarom uit van de goede bedoelingen van ons allemaal en kijken met vertrouwen naar elkaar en de kinderen. Ons uitgangspunt is daarbij dat je jezelf mag zijn; zoals je bent is het goed. En daarmee ben je te vertrouwen. We spreken dit vertrouwen uit naar de kinderen en behandelen het thema vertrouwen in onze dagelijkse praktijk in de groepen.

2. Wij, leerkrachten en ouders dragen samen veiligheid uit

We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. Een goede opvoeding richt zich op fundamentele menselijke waarden zoals: liefde, vertrouwen, mededogen, toewijding, verantwoordelijkheid en betrokkenheid in de breedste zin van het woord.

Daarom moeten wij, ouders en leerkrachten, duidelijke leiders zijn voor kinderen: wij zijn rolmodel en laten in die hoedanigheid zien welk gedrag we willen zien. We laten ons daarbij niet bepalen door negatieve gevoelens zoals angst, onmacht en ergernis. We zorgen voor een veilige sfeer door grensoverschrijdend gedrag op een nette manier zorgvuldig aan te pakken. Daarin werken we samen met elkaar.

3. We geven het goede voorbeeld

De kinderen voelen zich veilig als wij het goede voorbeeld geven:

- We gaan respectvol met elkaar om.
- We spreken respectvol over elkaar en de kinderen, ook op sociale media.
- Indien zich een probleem voor doet of als we ons zorgen maken, dan overleggen we met elkaar. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen en die recht doet aan de situatie.

Inhoud Kanjertraining

We bespreken en doen oefeningen rondom gedrag door middel van een aantal materialen. Deze zijn van toepassing op de kinderen, maar net zo goed op ons als volwassenen. Omdat kinderen gedrag van ons nadoen, is het van belang dat wij (ouders en de leerkrachten) het goede voorbeeld geven.

Bij de Kanjertraining maken we gebruik van gekleurde petten om gedrag te verduidelijken:

Ik schop, sla, duw, pest.

Ik maak vervelende grapjes, lach anderen uit en doe mee met de zwarte pet.

Ik doe zielig, zeg niks, kijk naar de grond.

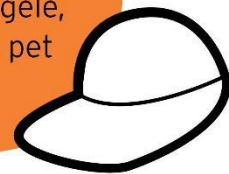
We leren de kinderen om gebruik te maken van de witte pet en het gedrag wat daarbij hoort.

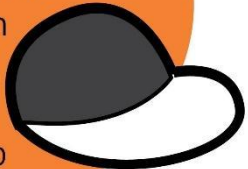
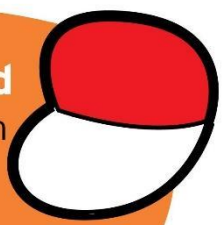
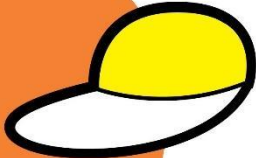
Wanneer je doet als een kanjer, of als de witte pet, dan doe je als jezelf, je bent te vertrouwen en durft ook anderen te vertrouwen. Je toont respect voor jezelf en de ander.

Jezelf zijn betekent ook: vervul de rol die bij je past. Dus moeder: wees moeder. Leerkracht: wees leerkracht. En laat het kind ook kind zijn.

Als we allemaal als onszelf doen, vanuit vertrouwen, kunnen we toch heel verschillend doen, ook in verschillende situaties.

De witte pet is de pet van vertrouwen en jezelf zijn. Samen met de gele, rode en zwarte pet zie je dan...

Je kunt jezelf zijn in combinatie met de zwarte pet. De zwarte pet staat voor kracht. Dan reageer je op een prettig stoere manier. Je durft ruimte in te nemen. Je vertoont leiderschapsgedrag. Je geeft je grenzen aan. Je maakt plannetjes, toont initiatief. Zolang naast de zwarte pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, is het gedrag prettig voor jezelf en de ander. <i>Ouders en leerkrachten</i> laten met de wit-zwarte pet positief leiderschap zien. Ze durven grenzen te stellen en duidelijk te zijn vanuit het vertrouwen dat de meeste mensen het goed bedoelen.	Wit en zwart • vertrouwen • duidelijk • doorzetter • leiderschap
De rode pet in combinatie met de witte pet staat voor humor. Je maakt grapjes die leuk zijn voor iedereen. Je doet optimistisch, vrolijk, relativerend, luchtig, handelt met levensvreugd. Voor <i>ouders en leerkrachten</i> betekent dit dat je humor gebruikt in je opvoeding en speels kunt zijn: je kunt spelen met kinderen en je kunt relativeren. Je toont optimisme en vrolijkheid.	Wit en rood • vertrouwen • vrolijk • humor • positief denken
Handelen we met de wit-gele pet, dan geven we ruimte aan de ander. We luisteren, zorgen, tonen interesse, zijn rustig en vriendelijk, bescheiden. Voor <i>ouders en leerkrachten</i> betekent dit dat we betrokkenheid tonen, luisteren naar kinderen en willen weten wat hun behoefte is. We tonen empathie.	Wit en geel • vertrouwen • vriendelijk • bescheiden • behulpzaam

Alle kleuren petten hebben hun valkuil wanneer de witte pet van vertrouwen wegvalt. Als we niet meer met vertrouwen naar elkaar of naar onszelf kijken, komen we terecht in wantrouwen. Bij de ene persoon of in de ene situatie uit dit zich in te krachtig gedrag (zwarte pet), bij een ander in te onderdanig angstig gedrag (gele pet) en bij een ander in clownesk meeloopgedrag (rode pet).

In klassen waar het vertrouwen wegvalt, ontstaat dit gedrag. De basis van vertrouwen moet dan weer worden teruggezet. Gelukkig blijken de meeste mensen dit graag te willen: we willen ons liever gedragen met witte pet dan zonder.

Smileyposter

Leerlingen

Welk gedrag willen we wel en niet op school? Waar ligt de grens? De smileyposter geeft hier handvatten voor. Wij willen kinderen leren om rekening met elkaar te houden. Let dus een beetje op de gevoelens van de mensen om je heen. Check even of de ander zich nog goed voelt bij jouw gedrag. Andersom geldt ook: het is jouw verantwoordelijkheid om aan te geven wanneer je je ergens niet prettig bij voelt. De meeste mensen bedoelen het goed, maar het gaat wel eens mis. Je helpt de ander door je grens aan te geven: "Ik vind het vervelend als je ... doet. Wil je dat anders doen?"

Leerkrachten, ouders en directie; we doen het samen

De smileyposter is ook van toepassing op de volwassenen rondom de leerlingen. Wat mogen wij (school en ouders) van elkaar verwachten?

- Als we ons zorgen maken om een kind, dan overleggen we respectvol met de kinderen, ouders en de leerkracht. We geven elkaar feedback. Dat betekent dat we op het schoolplein of via internet niet slecht spreken over een ander: we gaan met die ander in gesprek. Kortom: We spreken met respect over en met elkaar.
- We zoeken een oplossing die goed is voor het kind, de klasgenoten, de ouders en de school.
- Soms bedoelt de ander iets goed, maar ervaar je het vervelend. We geven dan rustig onze grens aan, zodat de ander rekening met je kan houden.

Afsprakenposter

Als leidraad voor hoe wij op school met elkaar om willen gaan, gebruiken we de volgende vijf uitgangspunten van de Kanjertraining. Op school ziet u deze uitgangspunten op de kanjerafsprakenposters. De kleuren verwijzen naar de petten. Hieronder staan de posters zoals bedoeld voor de kleuters.

Motor en Benzine: alles wat aandacht krijgt, groeit

Leerlingen en leerkracht

Met de Kanjertraining leren we dat alles wat aandacht (benzine) krijgt groeit. Vervelend gedrag (motor) blijft doorgaan en krijgt status als kinderen meelachen en erbij staan. We maken kinderen bewust van de benzine die ze (vaak onbedoeld) geven aan gedrag dat niet prettig of storend is. Zo leren kinderen sociale verantwoordelijkheid te nemen en ervoor te kiezen om geen benzine te geven.

In onveilige klassen bekrachtigen kinderen elkaar in negatief, te stoer gedrag. Pas wanneer kinderen leren om geen benzine meer te geven, als de norm verandert, dan valt er geen winst (status, populariteit) meer te behalen met negatief gedrag.

De leerkracht spreekt benzinegevers aan: 'Stop met benzine geven'. Hierdoor krijgt vervelend gedrag minder aandacht (benzine) van de leerkracht.

Ouders

Wat kunnen ouders thuis doen?

Bevraag uw kind eens of het benzine geeft in de klas. Soms klagen kinderen thuis over vervelend gedrag van een klasgenoot. Het komt geregeld voor dat kinderen onbedoeld zelf benzine blijken te geven aan dit gedrag. Dit kan door erom te lachen, door ernaar te kijken maar ook door te klagen ("oohhh, stil nou eens, nouou, hou nou op..."). Dit houdt onbedoeld het gedrag in stand.

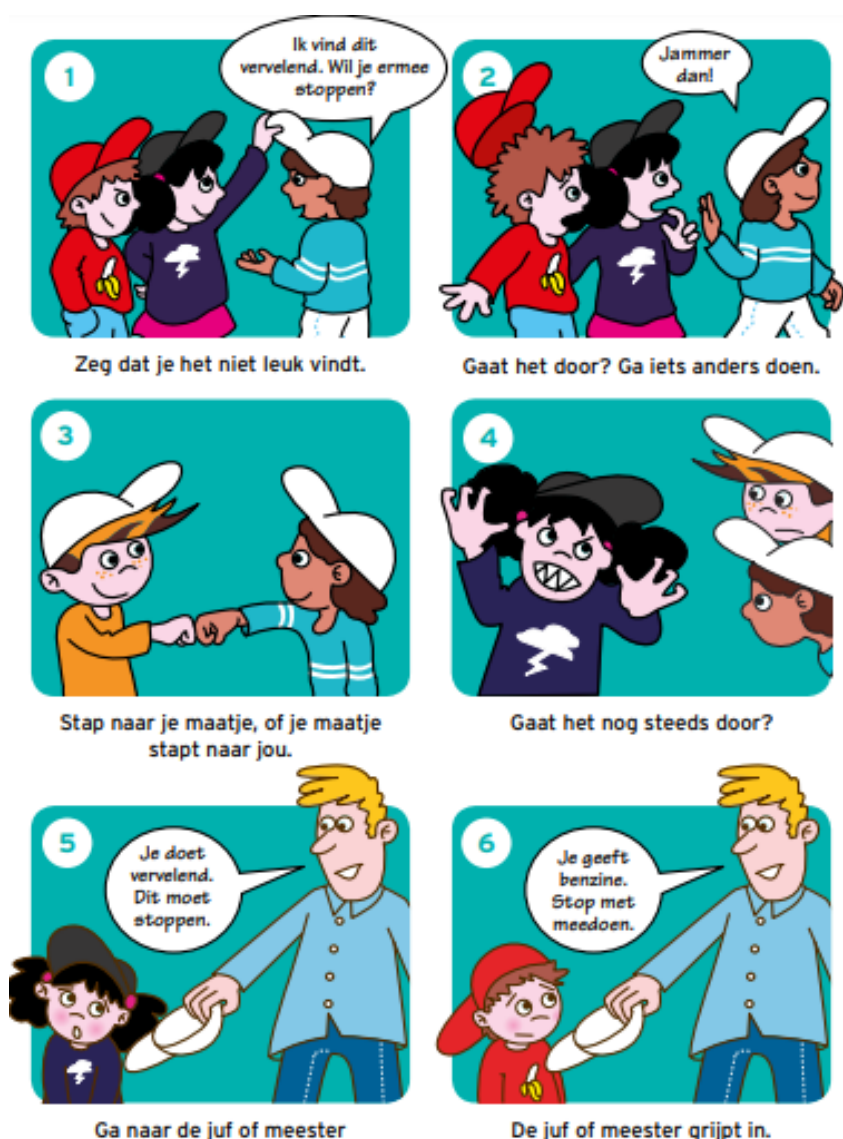
Waar geeft u thuis benzine aan? Lacht u om storend gedrag van uw kind, dan zal uw kind hiermee doorgaan. Spreekt u alleen uw kind aan op negatief gedrag, dan zal uw kind daarmee aandacht vragen. Geef daarom veel complimenten en benoem dus gedrag wat u prettig vindt. Dan zal dat gedrag versterkt worden.

Wat doen we als het mis gaat en hoe handelen we dan?

Gedoe hoort erbij en is leerzaam

Het is normaal dat kinderen af en toe 'last' hebben van elkaar. Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe. Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. In het volwassen leven moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven.

Hoe leren we kinderen om te gaan met gedoe?

Fase 1 : kind heeft last van een ander:

Vuistregel van de Kanjertraining: Jij zit in een klas met kinderen die te vertrouwen willen zijn. We leren kinderen om rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en te vragen of de ander wil stoppen.

Fase 2 : het storende gedrag blijft doorgaan, maar de leerling lost het op:

Vuistregel van de Kanjertraining: een motor kan niets beginnen, als het geen benzine krijgt. Ga niet in discussie, laat de klasgenoot die vervelend doet kletsen, en ga samen met een klasgenoot die je vertrouwt (maatje of buddy) iets anders doen. Als jij niet meer op het vervelende gedrag let, houdt het meestal vanzelf op.

Fase 3 : het storende gedrag blijft doorgaan, hulp van volwassene is nodig:

Gaat het toch door? Dan stap je naar een volwassene die kan helpen (juf, meester, pleinwacht). De volwassene blijft uitgaan van vertrouwen en de goede bedoeling van ieder kind. De volwassene bevestigt de betrokkenen en vraagt of dit de bedoeling was. Als dit niet de bedoeling was maakt de volwassene de motor bewust van zijn/haar gedrag. Het oeps-formulier of tekening kan hierbij ingezet worden als hulpmiddel om de motor te helpen bij het creëren van die bewustwording. Hierbij schrijft of tekent het kind wat er gebeurd is. Ook wordt er een duidelijk signaal afgegeven dat dit gedrag niet getolereerd wordt. We verwachten van de motor dat hij/zij het goedmaakt met de klasgenoot. Per situatie wordt hier een passende consequentie aan verbonden en worden ouders van deze situatie op de hoogte gebracht.

Iemand wordt structureel lastiggevalen vanuit een machtspositie: pesten

Definitie pesten

Wanneer een kind of groepje in een machtsverhouding steeds opnieuw een ander kind of groepje blijft lastigvallen (psychisch, verbaal of fysiek, of via social media), spreken we van pestproblematiek. We maken onderscheid tussen pesten en plagen. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Het gebeurt zonder kwade bedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig.

Pesten kan heel schadelijk zijn en daarom moeten we samen zorgen dat het snel stopt. Hierbij gaat het om duidelijk begrenzen van ongewenst gedrag (van alle partijen) en het herstellen van het vertrouwen. Omdat ieder pestgeval weer anders is, staan hieronder een aantal vuistregels die wij hanteren.

Bij pesten zijn er diverse rollen:

het kind dat pest, het kind dat gepest wordt, buitenstaanders (klasgenoten), volwassenen (leerkrachten en ouders).

- a. Wij (het team en de ouders van het kind dat pest) keuren het pestgedrag af. Het kind dat pest ondervindt de consequenties van zijn/haar gedrag. Ouders worden op de hoogte gesteld van het voorval en de ingezette consequentie. Hierbij kunt u denken aan: niet meedoen met een bepaalde activiteit, dagdeel uit de groep of iets anders passende bij de situatie.
- b. We leren kinderen verantwoordelijkheid te nemen en een positieve rol te spelen voor elkaar. We leren buitenstaanders (klasgenoten) het pestgedrag niet te bekrachtigen. Kinderen leren een goede vriend te zijn van de pester: help je vriend door hem weg te halen uit het pesten en met hem iets anders te gaan doen. Als omstanders / buitenstaanders niet ingrijpen, stemmen ze impliciet in met pesten. Ouders van kinderen die stelselmatig een rol spelen bij pestincidenten door benzine te geven, worden ook ingelicht door de leerkracht.
- c. Kinderen die gepest worden, oefenen om duidelijk hun grens aan te geven, geen benzine te geven, erbij weg te gaan en naar een maatje te gaan. Werkt het niet, dan ga je naar de aanwezige volwassene. Ook ouders van dit kind worden op de hoogte gebracht.
- d. Klasgenoten hebben allemaal maatjes. We leren kinderen hoe je een goed maatje kan zijn voor iemand die last heeft van een ander. Wees zelf te vertrouwen, geef geen benzine aan pestgedrag en ga samen iets anders doen.

Betrek de context.

Het betrekken van ouders bij de normvorming en het groepsproces is van groot belang, dit versterkt het WIJ-gevoel. Kinderen luisteren in de eerste plaats naar hun ouders. Ouders helpen hun kind door met vertrouwen te spreken over klasgenoten, ouders en de school. De groepsnorm is van grote invloed op pesten. De groepsnorm moet zijn dat we onze eigen status/populariteit niet versterken op een manier die ten koste gaat van een ander.

Deze groepsnorm wordt versterkt door te werken aan het onderling vertrouwen in de groep we leggen de focus daarbij op:

1. Wat gaat er goed in de klas?
2. Wat willen we verbeteren in de klas?
3. Welke kwaliteiten waarderen we bij elkaar?
4. Wat wordt ons plan?
5. Hoe kunnen we elkaar helpen?

Wij (team en ouders) letten op de manier waarop we dit doen.

Onze leidraad:

- a. Wij willen dat iedereen zich veilig voelt op school. Er is daarom geen excuus voor wangedrag.
- b. We maken geen verdeling in daders en slachtoffers. Pesten is een complex probleem waarbij daders en slachtoffer niet altijd te scheiden zijn en soms één en dezelfde persoon is. Kinderen worden niet in hun kracht gezet door ze te labelen als dader of slachtoffer. De 'dader' wordt dan negatief bekeken (met wantrouwen) en doet dan al snel iets fout in de ogen van anderen. Het 'slachtoffer' wordt dan als zwak bestempeld, en wordt niet aangesproken op zijn of haar (veer)kracht. Hoe dan wel:
- c. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- d. We blijven met respect spreken over en met elkaar. We nemen elke melding serieus en er wordt geluisterd naar beide partijen.
- e. Wij (ouders en team) geven hierin het goede voorbeeld.

De rol van leerkrachten, ouders en directie bij grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden. Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die er mee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Elke situatie van grensoverschrijdend gedrag staat op zichzelf, en is situationeel/ contextueel en vraagt een eigen afweging en aanpak. Wat bij het ene kind goed werkt, werkt bij het andere kind averechts. Toch zijn er wel wat vuistregels te creëren.

Veiligheid staat voorop

Als een kind grensoverschrijdend gedrag vertoont, is het eerste wat van belang is: Is de fysieke veiligheid in het geding van het kind, de omstanders of de leerkracht?

In dat geval gaan we niet eerst begrijpen en rustig in gesprek, het is dan een kwestie van handelen en grenzen stellen. Veiligheid staat voorop. Het heeft altijd de voorkeur om van kinderen af te blijven als leerkracht. Indien er echter geen alternatief is, is het ook de plicht om in te grijpen om gevaar te voorkomen. Bijvoorbeeld vechtende kinderen uit elkaar halen nadat je duidelijk hebt gezegd: Uit elkaar nu!

Grenzen

Hierbij wordt in hoofdlijnen aangegeven waar de grenzen in gedrag liggen. Deze grenzen mogen niet overschreden worden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in zichtbaar gedrag naar de ander toe en de wijze van communicatie met de ander.

Grenzen in gedrag

Wij accepteren geen:

- Negatief gedrag t.o.v. andere kinderen; o.a. pestgedrag / ruzie maken
- Saboterend en brutaal gedrag
- Discriminerend gedrag
- Agressief en gewelddadig gedrag
- Provocerende lichaamstaal
- Roddelen ("gewoon" en via social media)

Grenzen in taalgebruik

Op Het Spectrum doen we niet mee aan:

- Schelden en schuttingtaal
- Kwetsen
- Vernederen
- Provoceren
- Racisme

Denk bij schade ook aan *herstelrecht*

We willen hierbij altijd zien dat kinderen weer verbinding maken met elkaar. Dit is een eerste stap in de richting van het herstellen van het veilige klimaat in de groep.

Voorbeelden hiervan zijn: een welgemeend excuus, high-five, een nieuwe kopen indien iets stuk is. We zoeken naar iets wat passend is bij de situatie en leeftijd.

Beloningen en consequenties

Dit protocol is erop gericht een sfeer te creëren waarin iedereen zich prettig voelt en normaal kan functioneren. De leerkrachten zullen dit ondersteunen en de kinderen positief benaderen. Een compliment werkt uiteindelijk het beste. Ook binnen de groep kunnen

afspraken gemaakt worden over een vorm van beloning waar de kinderen en de leerkracht achter staan.

Bij straffen hanteren we bepaalde consequenties. De consequentie is afhankelijk van de mate van overtreden van de groeps- en of schoolregels. Ook de frequentie van het overtreden en de houding van de leerling in deze, kan bij de consequentie meegewogen worden.

Mogelijke stappen zouden kunnen zijn:

- e. Na schooltijd bespreken, ouders worden op de hoogte gesteld en er wordt een passende straf gegeven.
- f. Bij herhaling volgt een gesprek met de ouders, leerkracht en eventueel kind en wordt het kind buiten de groep onder toezicht geplaatst met werk.
- g. Gesprek met de directie om voorwaarden vast te stellen om met elkaar verder te kunnen. Als het niet meer mogelijk is en het vertrouwen onvoldoende aanwezig is, zal er worden gehandeld volgens het SKOP-protocol schorsing en verwijdering. Dit protocol is via deze link te bekijken: https://stichtingskop-live-96ac773d6ce74d16be7-27837bd.aldryn-media.com/filer_public/19/b4/19b40dd5-855c-4364-b4d8-81618a1b9f45/schorsing_en_verwijdering_beleid_skop.pdf

Het bespreken van gedragsproblemen zal veelal na schooltijd plaatsvinden. Hierover hebben we de volgende afspraken gemaakt:

- We laten de kinderen nooit tussen de middag nablijven. Een kort gesprekje is wel mogelijk.
- Bij een overtreding of wanneer de leerling moet overblijven, wordt er contact opgenomen met thuis om door te geven dat de leerling moet nablijven.
- Het nablijven duurt maximaal een kwartier.

In het geval van gemaakte consequenties is er altijd binnen vier weken een nagesprek met de ouders van de betrokken leerlingen. Daarbij gaan we op zoek naar: is hier sprake van onwil of onmacht? In beide gevallen verwachten we echter dat ouders het gedrag ondubbelzinnig afkeuren.

We doen het samen

Ten slotte zijn wij ons ervan bewust dat er zich altijd situaties kunnen voordoen die niet helemaal binnen dit protocol passen. Weet dat wij altijd openstaan voor overleg en het belangrijk vinden om samen met u te praten over situaties waar u zich zorgen over maakt. Trekt u dan ook tijdig aan de bel als u twijfelt of uw kind zich veilig voelt op school. Samen werken wij aan een veilige omgeving voor alle betrokkenen bij de school. Wij als leerkrachten doen altijd ons best om tijdig te signaleren en stellen u op de hoogte bij situaties die zich voordoen.